

فرزندان موسی بن جعفر علیه السلام

مؤلف: آیت الله علم الهدی

تصحیح و ویراستاری:

نسرین یاریزی (دانشجوی دانشگاه قرآن و حدیث - مشهد مقدس تهران)

انتشارات خورشید محور

مشهد مقدس

۱۳۹۴

سرشناسه : فلسفی، علی، ۱۳۰۳ -

عنوان و نام پدیدآور : فرزندان موسی بن جعفر علیه السلام/ مولف آیت الله علی فلسفی؛

تصحیح و ویراستاری نسرين پاریزی.

مشخصات نشر : مشهد: خورشید خاور، ۱۳۹۴. مشخصات ظاهری : ۴۲۴ ص: نمونه.

قیمت: شومیز، ۱۸۰۰۰۰ ریال گالینگور، ۲۲۰۰۰۰ ریال

شابک : ISBN: 978-600-7268-19-3

وضعیت فهرست نویسی : فیپا.

موضوع : موسی بن جعفر، (ع)، امام هفتم، ۱۲۸ - ۱۸۳ ق. -- فرزندان

شناخت افزوده: پاریزی، نسرين

رابطه بندی: گره : BP/۴۶۳۵/۱۳۹۴۴ف/۸

رده بندی: یوسی : ۹۵۶/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۲۹۶۲۹

انتشارات خورشید خاور

نام کتاب: فرزندان موسی بن جعفر علیه السلام

مؤلف: آیت الله علی فلسفی.

ناشر و مرکز پخش: انتشارات خورشید خاور.

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۵۵۲۳۹۵۵۳

چاپ و صحافی: دیجیتال خاور

نوبت و سال چاپ: چاپ اول. زمستان ۱۳۹۴.

قطع و تیراژ: رقعی ۱۰۰۰ نسخه.

قیمت : جلد شومیز ۱۸۰۰۰ تومان. جلد گالینگور ۲۲۰۰۰ تومان.

تعداد صفحات: ۴۲۴ صفحه.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۶۸-۱۹-۳

ISBN: 978-600-7268-19-3

حق چاپ برای ناشر محفوظ می باشد.

صفحه	عنوان
۲۴	سخن ناشر
۲۹	مقدمه
۳۴	امام علی بن موسی الرضا علیه السلام
۴۲	مختصری از مناقب، مفاخر و مکارم اخلاق ثامن الائمه، علی بن موسی الرضا علیه السلام
۶۶	لایله و معجزات حضرت امام رضا علیه السلام
۹۳	مختصری از کلمات و اشعار حکمت آمیز از حضرت امام رضا علیه السلام
۹۳	ولايتعهدی حضرت امام رضا علیه السلام
۱۰۹	رفتن حضرت رضا علیه السلام از مدینه به مرو
۱۱۶	ورود حضرت امام رضا علیه السلام به مرو و بیعت مردم با آن حضرت، به ولایت عهد
۱۳۱	مناظره امام رضا علیه السلام با علمای ملل و ادیان
۱۴۲	شهادت حضرت رضا علیه السلام و کیفیت شهادت آن بزرگوار گوشه رسول خدا صلی الله علیه و آله
۱۶۸	کیفیت شهادت امام رضا علیه السلام
۱۷۱	چند نفر از اعظام اصحاب حضرت رضا علیه السلام
۱۹۸	دعبل بن علی خزاعی از اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۰۹	حسن بن علی بن زیاد الوشاء بجلی کوفی از اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۰۹	حسن بن علی بن فضال تیملی کوفی، مکنی به ابو محمد از اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۱۱	

۲۱۳		اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۱۶		رضا علیه السلام
۲۱۹		صفوان بن یحیی ابو محمد بجلّی کوفی بیاع سابری از اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۲۲		محمد بن اسماعیل بن بزیع ابو جعفر، مولی منصور عباسی از اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۲۶		نصر بن قاپوس از اصحاب امام رضا علیه السلام
۲۲۷		ابراهیم بن موسی بن جعفر علیه السلام و اولادان او
۲۳۲		سید مرتضی و رضی (ذوان علیهما)
۲۴۷		ابراهیم اکبر بن امام کاظم علیه السلام
۲۴۹		ابراهیم و واقفیه
۲۵۱		ابراهیم و ابوالسرایا
۲۵۲		احمد بن امام موسی کاظم علیه السلام
۲۵۳		مقام احمد در نزد پدرش
۲۵۴		تقوا و عبادت احمد بن امام کاظم علیه السلام
۲۵۵		علم احمد بن امام کاظم علیه السلام
۲۵۶		احمد و ابوالسرایا
۲۵۷		وفات احمد بن امام کاظم علیه السلام
۲۶۰		ادریس بن امام کاظم علیه السلام
۲۶۰		اسحاق بن امام کاظم علیه السلام
۲۶۳		اسماعیل بن امام کاظم علیه السلام
۲۶۵		جعفر بن امام کاظم علیه السلام
۲۶۷		حسن بن موسی کاظم علیه السلام

۶۸	حسین بن امام کاظم علیه السلام
۷۲	فرزندان حسین بن موسی علیه السلام
۷۲	حمزه بن امام کاظم علیه السلام
۷۴	ذکر سلاطین صفویه
۸۷	زید بن امام کاظم علیه السلام
۸۹	زید و ابوالسرایا
۹۴	وفات زید بن موسی علیه السلام
۹۵	سلیمان بن موسی بن جعفر علیه السلام
۹۷	شریف الدین بن موسی بن جعفر علیه السلام
۹۷	شمس بن موسی بن جعفر علیه السلام
۹۷	صالح بن موسی بن جعفر علیه السلام
۹۸	عباس بن موسی بن جعفر علیه السلام
۲۲۱	فرزندان عباس بن موسی بن جعفر علیه السلام
۲۲۳	زیارتگاه عباس بن موسی علیه السلام
۲۲۵	عبدالله موسی کاظم علیه السلام
۲۲۶	فرزندان عبدالله بن موسی بن جعفر علیه السلام
۲۳۳	عبدالله بن امام کاظم علیه السلام
۲۳۵	عون بن امام کاظم علیه السلام
۲۳۷	قاسم بن امام کاظم علیه السلام
۲۳۷	علاقه امام علیه السلام نسبت به قاسم
۲۴۰	وفات قاسم بن امام کاظم علیه السلام
۲۴۲	مرقد قاسم بن امام کاظم علیه السلام
۲۴۳	استحباب زیارت مرقد قاسم بن موسی علیه السلام
۲۴۵	محمد بن موسی کاظم علیه السلام
۲۴۵	فرزندان محمد بن موسی بن جعفر علیه السلام

۳۵۰		هارون بن امام موسی کاظم علیه السلام
۳۵۱		فرزندان هارون بن موسی بن جعفر علیه السلام
۳۵۲		دختران امام موسی کاظم علیه السلام
۳۵۵		هجرت به ایران
۳۵۸		دلایل هجرت حضرت معصومه به قم
۳۶۲		ورود حضرت معصومه به قم
۳۶۴		فضیلت زیارت بارگاه حضرت فاطمه معصومه علیه السلام
۳۶۷		شخصیت علمی حضرت معصومه علیه السلام
۳۷۱		بابلان
۳۷۲		فاطمه وسطی بنت امام کاظم علیه السلام
۳۷۴		بی بی هیبت بنت امام کاظم علیه السلام
۳۷۵		فاطمه اخری بنت امام کاظم علیه السلام
۳۷۷		حکیمه بنت امام کاظم علیه السلام
۳۷۸		بررسی مدفن حکیمه خاتون
۳۸۰		زینب بنت موسی کاظم علیه السلام
۳۸۶		آمنه بنت امام کاظم علیه السلام
۳۸۸		فاطمه صغری بنت امام کاظم علیه السلام
۳۸۸		بی بی زهرا بنت امام کاظم علیه السلام

سخن ناشر

تبدیل و انتشار علوم مختلف از جمله رسالت‌های پیام آوران و ناشران متعهد است. انتشارات خورشید خاور امیدوار است تا در پرتو توجهات حق تعالی و امدادهای الهی و همکاری با همدلی اهل قلم و استادان و محققان دلسوز و مؤمن بتواند به سوی اهداف مشترک خود و مؤلفان محترم گام بردارد. در این راستا از همه استادان و محققان ارجمند رشته‌های گوناگون علمی دعوت به همکاری می‌کند، تا با شناسایی و در جامعه علمی و عمومی با انجام تحقیقات خود در این زمینه، ما را یاری کنند.

انتشارات خورشید خاور، آثار و کتب مؤلفان و مترجمان محترم را با کمال دقت و امانت، در کوتاهترین زمان ممکن و با کیفیتی مناسب به چاپ می‌رساند تا دانشجویان و مخاطبان دیگر بتوانند به موعود و اسرع وقت به آن دسترسی پیدا کنند. طبیعی است مسئولیت محتوایی آثار و کتب چاپ شده بر عهده نگارندگان است و انتشارات خورشید خاور پیوسته می‌کوشد تا با دقت و بصیرت آنان در محتوا و به مصداق آیه شریفه «فلینظر الانسان الی طعامه» خوراک فکری سالمی را برای دانش پژوهان فراهم کند.

از صاحب نظران و اصحاب قلم تقاضا دارد هر گونه نقص و یا کمی و کاستی در کتاب را به ناشر یا مؤلف متذکر شوند تا در چاپ‌های بعدی اصلاح شود.

اما در خصوص مؤلف این کتاب آیت الله علی فلسفی اگر گرد و غبار زندگی مادی و روزمره را از چشمانمان پاک کنیم و کمی بهتر به اطرافمان بنگریم مردانی را خواهیم دید که تمام عمر خود را صرف کسب علوم خاندان عصمت و اجتهاد در دین می‌کنند و هیچ دغدغه‌ای جز حفاظت و صیانت از دین و ایمان مردم ندارند. یکی از این ستارگان عالم، مردی است از این تبار که سرسره حمیه امام رضا علیه السلام شاهد دهها هزار صفحه کاغذ عشق و محبت ائمه هدی علیهم السلام که مورد تحقیق و تألیف این عالم بدون ادعا قرار گرفته است، او بدون هیچ چشم داشتی که در هیچ عالمی نتوان مشاهده کرد، زندگی می‌کند.

جناب آیت الله علی فلسفی از عیال برجسته هستند که در سال ۱۳۰۳ هجری شمسی در بیت عالمی برجسته دیده به دنیا گشود و از همان دوران کودکی زیر نظر پدر بزرگوارش غلامحسین فلسفی و دیگر علما و اساتید فاضل به زندگی روحانی خود روی آورد و در اثر انس با محبوب و تحصیل معارف اهل بیت علیهم السلام منبع فیض علوم و معارف دینی روایات آل رسول الله صلی الله علیه و آله و شجره پاک نبوت، صدها جلد کتاب از او دارش کرده است که از مجموع آنها: هزار علم از علوم بی‌پایان حضرت علی علیه السلام در بیست مجلد، کتاب سه هزار آیات قرآن در شأن امیرالمؤمنین علیه السلام، کتاب حضرت زهرا علیه السلام از هزار آیه قرآن، کتاب سخن گفتن امام حسین علیه السلام از ناحیه سر مقدس و رگهای بریده و کتاب نکات درخشان در زندگی چهارده معصوم علیهم السلام، کتاب پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله از نظر دو هزار دانشمند غیر

مسلمان، کتاب امیرالمؤمنین علیه السلام از نظر دانشمندان غیر شیعه، کتابی مورد امام زمان علیه السلام گرد آوری نموده و در آن فضیلتی که یهودیان مسیحیان در مورد شخصیت امام زمان، مطرح کرده‌اند را ذکر نموده است. کتاب حضرت رقیه علیه السلام که شامل بیوگرافی و ۳۳ روایت از سرگذشت ایشان و ۳۰ پاسخ به سؤال اینکه «چرا حضرت رقیه در طول این همه سفاکانه‌ها دوام آورد ولی در خرابه با دیدن سر پدر از دنیا رفت»، کتابی نگاشته که در خواص و احکام انگشتر و اینکه هر یک از اهلیت چنانچه انگشتر می‌دهد هدیه داده‌اند. کتاب پیراهن‌هایی که اهلیت بخشیده‌اند کتابی در نام علی بن ابیطالب در اذان و اقامه و موقع جان دادن و در قبر و ... کتاب کرامات که در آن معجزاتی کفار از چهارده معصوم نقل کرده‌اند و دیگر کتابی از اسرار این مجلده در بیان فرمایشات چهارده معصوم علیهم السلام راجع به علوم روز و مآنها است. کتاب ۱۲۰۰۰ شعر در مورد معجزات حضرت علی علیه السلام می‌باشد که از کلامی ارزشمند دیگر این عالم وارسته به طور خلاصه بدین شرح است: خلاصه بیوگرافی و زندگانی حضرت علی علیه السلام بخشی از پیشگویی‌های آخر الزمان (۱ جلد)، مسلمان شدن کفار از کربلا تا مدینه به واسطه امام حسین علیه السلام مجرب به نام نهضت امام حسین علیه السلام (۲ جلد)، صفریه (۲ جلد)، قرآن از دید نام و هزار دانشمند غیر شیعه، نهج البلاغه از دیدگاه هزار دانشمند غیر شیعه، اسلام از دیدگاه سه هزار دانشمند غیر مسلمان، کنز الاخبار، اسرار و احکام حین جهاد و ثواب آن، رد مسیحیان، علائم الظهور، قضاوت‌های امیرالمؤمنین علیه السلام، معرفی بسیاری زیارتگاه‌های جهان، اشعار و حکایات منتخبه، زندگانی شهدا و یاران امام حسین علیه السلام، زندگانی حضرت عباس، حضرت علی اکبر و حضرت علی اصغر علیهم السلام، زندگانی حضرت موسی بن جعفر علیه السلام زندگانی

امام رضا علیه السلام، مراحل بعد از موت، راه حل هزار مشکل، و صدها جلد کتاب کوچک و بزرگ از تألیفات ارزشمند دیگر ایشان است.

وی در سال ۱۳۶۶ هـ. ق (۱۳۲۶ هـ. ش) در سن ۲۳ سالگی برای انجام فریضه حج راهی حجاز شد، و از آنجا به کشورهای عراق، سوریه و فلسطین سفر نمود و در محضر علما و اساتید فاضل آنجا کسب علوم دینی و احادیث و روایات نمود و به ایران مراجعت نمود و در مشهد الرضا علیه السلام ساکن شد.

آیت الله فلسفی مردی نسب شناس و محقق و محیط به این علم است و در ضمیمه اصول و تحقیق بهره زیادی برده و چندین کتاب هم در علم نسب دارد. در آن اصول از ایشان، اخباری مشتمل بر جامعه انساب و نسب و محل دفن امام راهبها می باشد. او بر این عقیده است که علو اسلام به واسطه همین امام زاده هاست. محلی امام زاده ها به مردم شناسانده شوند، مکان امامزاده ها محلی برای ذکر خدا و اصل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله می شود که مردم در ایام عزاداری سالار شهیدان و دیگر مناسبت ها از فضائل خاندان عصمت و طهارت بهره مند می شوند و دین مردم در زیر سایه امامزاده ها محفوظ می ماند.

خلاصه اینکه؛ آیت الله فلسفی استادی بزرگ و مستقیم از اساتید دوران معاصر است که از جمعی از دانشمندان و علمای معاصر همچون آیت الله سیستانی، علوی گرگانی، آیت الله مکارم شیرازی، محمد گلپایگانی، فاضل لنگرانی، آیت الله سید محمد شیرازی، آیت الله زنجانی و آیت الله محمد علی عراقی و... استفاده علمی برده و به شرحی که در ابتدای این کتاب با مجوز خودشان آورده ایم، اجازه روایات دارند. نکته مهم اینکه ایشان بر بسیاری از علوم احاطه دارد و از جمله امتیازات او این است

که در علم انساب و شجره امام زاده‌ها تیخر دارند و این کتاب که در مورد
فرزندان حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نوشته شده، مبتنی بر این ادعا است
که در خدمت علاقه‌مندان قرار می‌گیرد و امید آن داریم که خوانندگان حظ
کافی و وافی را ببرند. التماس دعا.

انتشارات خورشید خاور

www.ketab.ir

مقدمه

سپایش بی مثال و انباز سزاوار خداوند بی نیازی است که تذکر مصاب و استماع نوایب سربازان سالک قرب و وصال و جان فشان معارف لطافت و امتثال خود را موجب جلای عیون ارباب ایمان و یقین گردانند و غبار فتنه اشرا را در نظر بادیه پیمایان مراحل معرفت را اعیان از کحل الجواهر ابصار و آبروی عزت و افتخار به درجات برتر رسانند.

حضرت امام موسی کاظم علیه السلام دهمین امام شیعیان در سال ۱۲۸ هـ.ق. در منطقه ابواء در نزدیکی شهر مدینه بدنیا آمد و آن حضرت در سن ۵۵ سالگی، سال ۱۸۳ هـ.ق. در بغداد زمان هارون الرشید به شهادت رسید.

از جمله نکاتی که درباره امام کاظم علیه السلام مطرح می باشد تعداد فرزندان ایشان است که در مورد تعداد فرزندان امام کاظم علیه السلام از قرون اولیه تا زمان حاضر اختلاف فاحشی وجود دارد

قدیمی‌ترین گزارش از نصر بن علی الجهمی در قرن سوم است که ۳۳^۱ فرزند، ۱۵ دختر و ۱۸ پسر برای امام کاظم علیه السلام ذکر می‌کند. ولی در قرون بعدی بر تعداد فرزندان امام کاظم علیه السلام افزوده می‌شود، می‌توان گفت از قرن پنجم به بعد بین ۵ تا ۱۰ اسم بر اسامی اولیه افزوده شده است و در قرن دوازده و یازدهم در کتاب گزیده تاریخ تعداد فرزندان به ۷۹^۲ نفر هم می‌رسد. در حالی که بسیاری از آن اسامی در فهرست قرون اولیه نیست. در بین تمام کسانی که اسامی فرزندان امام کاظم علیه السلام را ذکر نموده‌اند شرح مفید الارشاد ۳۷ فرزند، ۱۸ پسر و ۱۹ دختر^۳، ابن شهر آشوب، سی نفر است^۴. برافی در تحفه الازهار: سی و سه نفر شانزده پسر و هفت دختر. صحاح الاخبار: بحار الانوار مجلسی: سی و هفت نفر هیجده پسر و نوزده دختر^۵. در کشف الغمه و تذکر الخواص: سی و هشت نفر بیست پسر و

^۱ زلال الانهار

^۲ تعداد ۵۱ پسر و ۲۸ دختر بعید است زیرا در هیچ کتابی اولاد آن حضرت را ۷۹ نفر ننوشته‌اند با فرزند زادگان اضاف شده است یا خطای مهدی کاتب بوده است کتاب وی تاریخ قم ص ۱۹۹

^۳ متوفی ۱۴۱۳ هـ ق چاپ ۱۴۱۳ هـ ق قم، ج ۲ ص ۲۴۴-۳۰۳

^۴ نور باهر، حاج شیخ محمد باقر مرندی، متوفی ۱۴۱۶ هـ چاپ ۱۳۸۱ هـ قم

^۵ ص ۴۶ همان مأخذ ص ۴۶، بحار ج ۴۸ ص ۳۱۷-۲۷۶

هیجده دختر^۱. سلسله علویه چهل تن هجده پسر و بیست و دو دختر. عمده الطالب: شصت تن سی و هفت دختر، و بیست و سه پسر^۲. و برخی از فرزندان امام کاظم علیه السلام بنامهای حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام ابراهیم، عباس، قاسم، اسماعیل، جعفر، هارون، حسن، احمد، محمد، حمزه، عبدالله، اسحاق، عبیدالله، زید، حسین، فضل، سلیمان، فاطمه کبری، فاطمه وسطی، فاطمه صغری، فاطمه امین، رقیه، کلیمه، حکیمه، امّابیه، امّ قاسم، امامه، رقیه صغری، اسماء، کلثوم، امّ جعفر، لبانه، زینب، زینب کبری، خدیجه، عاتق، آمنه، رمله، حسنه، بُریهه، محموده، عایشه، امّ سلمه، صرحه، میمونه و امّ کدّوم. که تمام مورخین از ایشان نام برده اند.^۳

در مورد مکان دفن و بارگاههای فرزندان امام کاظم علیه السلام نیز مانند تعداد آنها اختلاف زیادی وجود دارد برای برخی از آنها مثل حمزه، عبدالله، حسین، محمد و هارون با داده‌های متعددی در شهرهای مختلف ایران وجود دارد که اثبات هر یک از آنها نیازمند دلیل و مدرک معتبر تاریخی است که در مورد اکثر آنها چنین مدرک معتبری وجود ندارد. از طرف دیگر قدمت تعدادی

^۱ کشف الغمه ج ۲ ص ۲۹۸

^۲ همان مأخذ ص ۲۲۶-۲۰۲

^۳ زندگانی امام موسی کاظم علیه السلام ص ۴۳۶، بحار الانوار ج ۴۸ ص ۳۱۷-۲۸۶

از بارگاه‌های منسوب به فرزندان امام کاظم علیه السلام در ایران، بعد از قرن هشتم و نهم می‌باشد مثل حسین بن موسی علیه السلام که نیازمند مدرک معتبر تاریخی قبل از قرن هشتم و نهم است ولی این گونه مدارک معتبر در دست نیست.

با توجه به منابع مذکور در شمار تعداد فرزندان حضرت موسی بن جعفر علیه السلام اختلاف زیادی بین اخبار و اهل خبر و مورخین می‌باشد. هر یک اقوالی مختلف در این خصوص نقل نموده‌اند و این که آن حضرت مابین ائمه اطهار به کثرت اولاد اشتها دارد حرفی نیست ولی این موضوع باعث شده که در اغلب مواضع و هر جا که بقیع و زبانه‌ای از اولاد ائمه یا یکی از امامزادگان دیده می‌شود آن را فرزندان امام موسی بن جعفر علیه السلام نسبت می‌دهند و این امامزادگان به واسطه ممکن است اغلب به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نسبت و منسوب باشند. زیادی کثرت امامزادگان نسبت دادن آنها به موسی بن جعفر علیه السلام به لحاظ وجود حضرت امام رضا علیه السلام در ایران و حتی دعوتی که در زمان او از آنها شد بسیاری از سادات به همراه فرزندان امام موسی بن جعفر علیه السلام وارد ایران شده‌اند. مورخین و نسب شناسان در این خصوص اخباری مختلف داده‌اند.

دوران فرزندان امام کاظم علیه السلام با زمان هارون و امین و برادرش مأمون مصادف می‌باشد

ابن عنبه در عمده الطالب^۱ القاب حضرت کاظم علیه السلام را از برخی فرزنداناش مانند ابوالحسن ابوالبراهیم ابوالقاسم ذکر می کند که تعدادی از آنها (مانند عباس و ابراهیم و زید و اسماعیل و...) در دوران خلافت مأمون عباسی با برخی از علویان به رهبری ابراهیم بن محمد معروف به ابن طباطبا شرکت داشتند، و تعداد زیادی از یاران خلیفه را کشتند و بسیاری از شهرها به دست ایشان انقاد^۲ یافت.

۱۳ نفر از اولاد امام کاظم علیه السلام عقبه آنها بسیار می باشد. که آنها عبارتند از:

حضرت رضا علیه السلام ابراهیم مرتضی، محمد عابد و جعفر. زید و عبدالله، عبیدالله و حمزه، عباس و مارون، اسحاق، حسین و حسن می باشند^۳ شیخ مفید فرمود: برای هر یک از اولاد حضرت موسی علیه السلام فضل و منقبت مشهور است^۴.

عی فلانف

تاریخ ۱۳۷۸ هـ. ش ۱۴۰۱ - ق

^۱ همان مأخذ ص ۲۰۲ تا ۲۲۶

^۲ تاریخ ابن خلدون ص ۳۷۸

^۳ تذکره فی الانساب المطهره ص ۱۱۶ تا ۱۵۱، تشجیر عمده طالب ص ۸۳ تا ۹۵

^۴ ارشاد جلد ۲ ص ۳۰۳ - ۲۴۴